

**ORTAOKULLARDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ
(DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ)**

Adem SARIER

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

AĞRI-2021

(Her hakkı saklıdır)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Adem SARIER

ORTAOKULLARDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ
(DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

AĞRI-2021

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Ortaokullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

* Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

23/06/2021

Adem SARIER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKULLARDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ (DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ)

Adem SARIER

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

2021, 77 sayfa

Jüri: Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU

Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

Dr. Öğr. Üyesi Baykal KARATAŞ

Bu araştırmanın amacı, Düzce ili merkez ilçesine bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Çalışmada, nicel araştırma modellerinden tarama (survey) modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Düzce ili merkez ilçesi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler, örneklem grubunu ise 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Düzce ili merkez ilçesinde bulunan ortaokulların 5, 6, 7 ve 8. Sınıflarında öğrenim gören 416'sı kız ve 384'ü erkek öğrenci olmak üzere toplam 800 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla uzman görüşü ile oluşturulan kişisel bilgi formu ve Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır. Sonuçlar $p < .05$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Araştırma sonrasında, öğrencilerin düzenli olarak spor yapma ve öğrenim gördükleri okullarda yeterli malzeme bulunma durumları ile beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Bu

sonuçlar ışığında, fiziki imkânların iyileştirilmesinin ve spora teşvik edici faaliyetlerin düzenlenmesinin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlayacağı, bu çalışmanın önerisi olarak sunulabilir.

Anahtar sözcükler: Eğitim, Beden Eğitimi, Spor, Tutum, Ortaokul Öğrencileri.

ABSTRACT
MASTER THESIS
EXAMINING SECONDARY SCHOOL STUDENTS ATTITUDES TO
PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COURSE
(THE CASE OF DÜZCE PROVINCE)

Adem SARIER

Advisor: Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

2021, 77 Pages

Jury: Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU

Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

Lecturer Dr. Baykal KARATAŞ

The aim of this study is to examine secondary school students attitudes to physical education and sports courses in terms of different variables. Survey model, which is one of the quantitative research models, was used in the study. The universe of the research consists the students studying at secondary schools schools in the central district of Düzce province, and the sample of the research is composed of 800 total -416 female and 384 male- students studying at the 5th, 6th, 7th and 8th grades of the secondary schools in the central district of Düzce province in 2020-2021 academic year. In order to collect data personal information form and ‘Beden Eğitimi Dersi Tutum’ scale which developed by Güllü and Güçlü (2009) were applied to the participants in the study. The obtained data were analyzed by statistical package program. Descriptive statistics (frequency, mean, standard deviation), Independent Sample T Test and One Way ANOVA tests were used to analyze the data. The results were evaluated according to the significance level of $p < .05$.

After the research, it was observed that there is a significant difference between students’ attitudes to physical education and sports course and sporting habbit and also equipment proficiency. According to these results, improving physical facilities and organizing sport activities will contribute to the development of positive attitudes of

secondary school students towards physical education and sports lessons can be presented as a suggestion of this study.

Keywords: Education, Physical Education, Sports, Attitude, Secondary School Students.

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca, benden bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, çalışmalarımın tamamlanabilmesi için her türlü şartı sağlayan ve bana her zaman her türlü desteği sunan çok değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR' a teşekkürlerimi sunarım.

Gerek çalışmalarım esnasında gerekse de yüksek lisans öğrenimim boyunca yardımları ile bana destek olan, güler yüzünü, abiliğini esirgemeyen çok değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Serkan Tevabil AKA'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Kıymetli zamanını ve yardımlarını esirgemeyen, tez yazımı süresince her türlü bilgisinden faydalandığım ve bana yol gösterici olan değerli hocam Sayın Arş. Gör. Mesut SÜLEYMANOĞULLARI'na teşekkür ederim.

Ayrıca anketlerin uygulanarak verilerin toplanmasında çok büyük emeği olan, benim için önemli bir yere sahip ve zümre olmaktan gurur duyduğum değerli büyüğüm Bed. Eğt. Öğrt. Emre AKSOY'a teşekkür ederim.

Son olarak, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi destekleriyle yanımda olan, bugünlere ulaşmamda emeği olan ve emeklerinin karşılığını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim kıymetli annem, babam ve sevgili kardeşim Ali SARIER'e gönülden teşekkür ederim.

09.04.2021

Adem SARIER

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Dağılımları	18
Tablo 2. Tutumun Öğeleri ve Önemli Kavramlar	23
Tablo 3. Araştırmanın Bağımsız Değişkenlerinin Dağılımları.....	29
Tablo 4. Normallik Dağılım Testi Sonucu	30
Tablo 5. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları.....	30
Tablo 6. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Sınıf Düzeyleri Arasında Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	31
Tablo 7. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Düzenli Olarak Spor Yapma Durumları Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	31
Tablo 8. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Okullarındaki Spor Malzemesi Yeterliliği Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	32
Tablo 9. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Okullarında Spor Salonu Olma Durumu Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları.....	32

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Tutumun Bileşenleri	21
------------------------------------	----

KISALTMALAR ve SİMGELER DİZİNİ

<	Küçüktür
>	Büyüktür
Ss	Standart Sapma
F	Frekans Değerleri
N	Kişi Sayısı
X	Ortalama Değer
p	Anlamlılık Düzeyi
Bed	Beden
BES	Beden Eğitimi ve Spor
Eğt	Eğitimi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
Öğrt	Öğretmeni
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TDK	Türk Dil Kurumu
TTKB	Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
KISALTMALAR ve SİMGELER DİZİNİ	ix
İÇİNDEKİLER	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.1.1 Alt Problemler.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Varsayımlar (Sayıtlar).....	4
1.5. Sınırlılıklar	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Eğitim.....	5
2.1.1. Eğitimin önemi.....	6
2.1.2. Eğitimin amacı	7
2.1.3. Eğitim türleri	8
2.2. Beden Eğitimi ve Spor	9
2.2.1. Beden eğitimi ve sporun önemi	11
2.2.2. Beden eğitimi ve sporun faydaları	13
2.2.3. Ortaokullarda beden eğitimi ve spor dersi	18
2.3. Tutum.....	19
2.3.1. Tutumun öğeleri.....	21
2.3.2. Tutumların oluşmasını etkileyen etmenler.....	23
2.3.3. Tutum ve beden eğitiminin ilişkisi.....	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	27
3. YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	27

3.3.	Veri Toplama Araçları	28
3.3.1.	Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2.	Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BEDTÖ).....	28
3.4.	Verilerin Analizi	28
	DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	29
4.	BULGULAR.....	29
	BEŞİNCİ BÖLÜM.....	33
5.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	33
5.1.	Tartışma	33
5.2.	Sonuç.....	38
5.3.	Öneriler	38
	KAYNAKÇA.....	40
EK 1.	Kişisel Bilgi Formu	52
EK 2.	Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	53
EK 3.	Uygulama İzin Dilekçesi	55
EK 4.	Araştırma İzin Yazısı-1	56
EK 5.	Araştırma İzin Yazısı-2	57
EK 6.	Etik Kurul Onayı	58
EK 7.	Ölçek Kullanım İzni	59
EK 8.	Araştırma Değerlendirme Formu.....	60
EK 9.	Özgeçmiş	61

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Eğitim, insanın toplumda kendisine yer edinebilmesi için sahip olmaya çalıştığı bilgi ve becerilerin tümüdür. Kişinin istendik yönde davranış değişikliğine sahip olması da denilebilir (Tezcan, 1994). Eğitimde amaçların gerçekleştirilebilmesi için bilişsel eğitimin yanı sıra fiziksel eğitiminde olması gerekmektedir. Beden eğitimi ve spor dersi eğitim ile ayrılmaz bütünü birer parçaları olarak benimsenmektedir. Eğitimin amaçları ile paralellik gösteren bu iki eğitim, birbirlerini tamamlayıcı bir niteliğe sahiptir (Yavaş ve İlhan, 1996). Sahip olduğu bu özelliklerle beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerde çok yönlü gelişimler sağlamada önemli bir görev üstlenmektedir (Türkmen ve Varol, 2017).

Beden eğitimi ve spor dersini, eğitim-öğretim dönemlerinin başladığı yıllardan itibaren planlı bir şekilde uygulamak ve programları geliştirmek, eğitimin sürdürülebilirliğini ve bütünlüğünü koruması açısından oldukça önemlidir (Ünlü ve Aydos, 2007). Eğitim ile ayrılmaz bütünü birer parçaları olarak benimsenen beden eğitimi ve spor etkinliklerinin kişide spora yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi en önemli özelliklerinden birisi olarak kabul edilebilir (Balyan, Yerlikaya Balyan ve Kiremitçi, 2012).

Beden eğitimi ve spor derslerine karşı geliştirilen olumlu tutumlar, öğrencilerin bütünsel gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Sistemli olarak verilen beden eğitimi ve spor dersleri; öğrencilere, hareket becerilerini geliştirme, fizikleriyle ilgili var olan yeterliklerini sürdürme, sağlıklarıyla ilgili bilgileri edinme, hayati etkinliklerle alakalı beceriler elde etme ve pozitif sosyal becerileri kazanma konularında büyük faydalar vermektedir (Arslan ve Altay, 2008).

Yapmış olduğum araştırmalar sonucunda tüm kademelerde öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu veya olumsuz birçok tutumlar sergilediği ve tutumları konu edinen bir hayli araştırmayla karşılaşılmıştır. Bu araştırmanın amacı, ortaokullarda öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir.

Aynı zamanda ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin, cinsiyet, sınıf düzeyi, spor yapma durumu, spor malzemesi olma ve spor salonu olma değişkenlerinde anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği alan yazın incelemeleri sonrasında bu konu ile ilgili yapılmış çalışmaların sonuçlarıyla tartışılacaktır. Bu da öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersine karşı edinilen olumsuz tutumları ortadan kaldıracak çalışmalar yapmasına, var olan olumlu tutumların devam etmesini sağlamasına ve öğrencilere beden eğitimi ve spor dersini sevdirmelerine yardımcı olabilecektir. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında bilime bilgi ve kaynak anlamında katkı sağlanacaktır.

Bu açıklamalar ışığında öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı gelişmiş tutum düzeylerinin bilinmesi, öğretmenlere kılavuzluk etmede yardımcı olacağı düşünülmekte ve etkili sınıf ortamları oluşturarak dersin amaçlarına ulaşılmasına katkısı olacağı düşünülmektedir.

1.1.Problem

Bu çalışmanın ana problem cümlesi: “Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile farklı değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusudur.

1.1.1. Alt Problemler

1. Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
2. Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
3. Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile düzenli olarak spor yapma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
4. Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile okulunda yeterli spor malzemesi olma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
5. Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile okulunda spor salonu olma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Düzce ili merkez ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile cinsiyet, sınıf düzeyi, düzenli olarak spor yapma, okulunda yeterli spor malzemesi olma ve öğrenim gördükleri okullarda spor salonu bulunması gibi farklı değişkenler arasındaki farklılaşmayı incelemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal açıdan bir bütün olarak yetiştirilmesi çağdaş eğitimin temel ilkeleri arasındadır. Bu ilkeler doğrultusunda ortaokul kademesinde temel eğitimin amaçlarından birisi de bireylere var olan yetenekleri ışığında temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılarak topluma ayak uyduran, dengeli ve sağlıklı fertlerin yetiştirilmesidir (Yamaner, 2001). Bu ilkeler ve amaçlar doğrultusunda beden eğitimi ve spor, eğitimi bütünleştiren bir parça olup, bedensel, ruhsal, sosyal ve duygusal açıdan becerilerini geliştirmiş sağlıklı insanların yetiştirilmesi için önemli bir yere sahiptir (Doğar, 1994). Ayrıca, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı bireylerin varlığı toplumsal kalkınmanın da ön koşullarındandır (Taşmektepligil, Yılmaz, İmamoğlu ve Kılıcıgil, 2006).

Bu bilgiler ışığında, öğrenme ve öğretme sürecindeki beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumların incelenmesinin, olumlu-olumsuz tutumlara neden olan faktörlerin belirlenmesinin ve bu doğrultuda önlemlerin alınmasının önemli bir gayret olduğu düşüncesi hasıl olmuştur. Bu sebeple bu çalışmada, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi; düzenli olarak spor yapma, okullarda yeterli spor malzemesi ve spor salonu bulunma durumları değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonrasında ise elde edilen bulgular ışığında bu konuda yapılmış olan diğer çalışma sonuçları karşılaştırılmış ve son olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç olarak hem beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeyinin incelenmesinin hem de elde edilen sonuçlarla konunun tartışılmasının literatüre bilgi ve kaynak anlamında katkılar sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar (Sayıtlar)

- ✓ Verilerin toplanmasında kullanılan kişisel bilgi formu ve ankette yer alan soruların konuyu açıklayabilir nitelikte olduğu,
- ✓ Çalışma kapsamında uygulanan yöntemin amaca uygun olduğu,
- ✓ Örneklem grubunun araştırmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu,
- ✓ Çalışma kapsamında yöneltilen soruların, araştırmada elde edilmesi hedeflenen bilgilere ulaşma noktasında geçerliğe ve güvenilirliğe sahip olduğu,
- ✓ Araştırmaya katılan öğrencilerin, kendilerine sunulan sorulara gerçekçi ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- ✓ 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Düzce ili merkez ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki ortaokullarda öğrenim gören 800 öğrenciden elde edilen veriler,
- ✓ Elde edilen verilerin geçerliği, anketin uygulandığı zaman ile,
- ✓ Belirlenen konuya ilişkin ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen veriler ile,
- ✓ Veri toplama araçlarından elde edilen bilgilerle sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim

Eğitim geçmişten günümüze kadar insanların ve toplumların birbirlerinden olumlu ya da olumsuz fark etmeksizin kültürel anlamda etkilendiği süreç olarak dile getirilmektedir (Demirel ve Kaya, 2007).

Yaşamımızın hemen hemen her anında, her döneminde, doğduğumuz andan ölüm anına kadar eğitim hayatımızda vardır. Hatta sadece mesleki alanda değil kendimizi geliştirebileceğimiz her alanda eğitim kavramı mutlaka karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle insanlar, öncelikle kimi yaşam becerilerini öğrenmek için çevresinde var olan diğer varlıklara bakmışlar ve onlardan birçok şey öğrenmişlerdir. Daha sonra ise; bu öğrendiklerinden fonksiyonel özelliklere sahip olanlarını etrafından başlayıp bir arada yaşadığı diğer kesimlerine öğretme yolunda adımlar atmıştır. Atmış olduğu bu adımlar, insanlığın tarihi süresince sürdürülmüş ve günümüze kadar süregelmiştir (Başar, 2007).

Eğitimi kavram olarak ele aldığımızda ‘bilgi ve yetenekleri sistematik bir biçimde gelecek nesillere aktarırken, aynı zamanda insanın tutumlarını tecrübeleriyle farklılaştırma süreci’ şeklinde ifade edilmektedir (Harmandar, 2004).

Tüm çocuk ve genç yaştaki insanların toplum yaşamında kendilerine yer edinmeleri için okulda ya da okul dışında gerekli bilgi, beceri elde etmelerinde ve kişiliklerini geliştirilmesinde doğrudan veya dolaylı olarak yardım edilmesine eğitim denir (<https://sozluk.gov.tr/>).

Bireye önceden belirlenmiş amaçlar çerçevesinde daha önceki davranışlarından farklı davranışlar kazandırma, bireyi geliştirme ve yetiştirme işidir. Eğitimi insana özgü bir etkinlik olarak kabul etmek mümkün olabilmektedir. Bu sebeple insan gerek psikolojik gerek biyolojik yapısına uygun eğitime ihtiyaç duyan bir varlıktır (Koçak, 2002).

Eğitim faaliyetleri tıpkı geçmiş yaşamlarda olduğu gibi günümüz yaşam koşullarında da yaygın olarak okul ortamlarında gerçekleştirilmektedir. Eğitim ile gerçekleşmesi istenen temel amaçlar öğrencilerin yaşantısında bazı davranışlar kazanması ve bu davranışları hayatına yerleştirmesidir (Alparslan, 2008). Bu bağlamda eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi aşamasında öğrencilerde oluşması amaçlanan istendik davranım değişikliklerinin olası olduğu kadar öğrencinin kendi yaşantısında karşılaştığı durumlar vasıtasıyla gerçekleşmesi istenmektedir. Bu durumda eğitimin temel özelliklerini üç cümlede sayabiliriz. Bunlar;

- ✓ Eğitim ilerleyen ve gelişen bir hareket dizisidir.
- ✓ Eğitim tamamlandığında bireyin davranışlarında gözlemlenebilir değişiklikler açığa çıkar.
- ✓ Davranışlarında meydana gelen değişiklikleri birey yaşantısı ile elde eder (Erden, 2012).

2.1.1. Eğitimin önemi

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli farklardan bir tanesi, onun öğrenebilme özelliğinin olmasıdır. Bundan dolayı eğitim insanoğlu için apayrı bir öneme sahiptir. Çünkü kendine has bir biyolojik ve psikolojik yapıya sahip bir varlığa insan denilebilmesini temel şartı eğitimidir. Yani insan adını verdiğimiz canlıya insan denilebilmesi için eğitilmesine ihtiyaç vardır. Diğer tüm canlılar yaşamlarını içgüdüleriyle sürdürürken insan toplumsal bir canlı olarak yaşamını sürdürmek zorundadır. Bunun olabilmesi için de insanın eğitime ihtiyacı vardır (Gökdoğan, 2011).

Eğitim ve öğretim kurumları, toplumun en önemli kurumları arasındadır. Bu nedenle eğitim ve öğretim sistemi, bir toplumun yükselmesinde oynadığı rol kadar gerilemesinde de büyük bir rol oynamaktadır. Bu sistem, günümüz yaşayış biçimine tempo tutabildiği ve toplumun ihtiyaçlarına karşılık verebildiği kadar hayatta kalmış ve yükseğe çıkarıcı görevini yerine getirmiş olacaktır. Bunu sağlayamayan kurumlar ise, toplumunun geri kalmasını sağlamış ve yükselmesini geciktirmiştir. Gelişen teknoloji ve günümüz yaşam koşulları göz önünde bulundurulduğunda değişti engellenemeyen bir olgudur. Eğitim vasıtasıyla pratiğe dönük, yeniliklere açık, çağa uygun bireyler yetiştirilmesi sağlanabilir. Tüm alanlarda bireylere değişim ve

gelişiminden dolayı gerekli beceri, malumat ve alışkanlık kazandırma onların toplumsal ve sosyal yönden olan bitenlere ayak uydurmalarını sağlamak eğitim ile imkânlı hale gelmektedir (Çalgın, 2003).

İyi bir eğitim almış olmak yaşam içerisinde insanların karşısına çıkan çeşitli fırsatlara sahip olabilmeleri adına fayda sağladığı görülmektedir. Daha da önemlisi eğitim ile birlikte insanın zihni parlar ve düşünceleri, karakteri ve davranışları insanlara karşı güçlenir (Tanilli, 1988).

2.1.2. Eğitimin amacı

Eğitimin amacı; öğrencinin okulda öğrenmiş olduğu bilgiyi ve beceriyi okul dışında karşılaştığı farklı durumlara karşı kullanabilme seviyesini geliştirmesini sağlamaktır (Ulusoy, 2004). Kısaca eğitimin amacı, ‘‘Bireyleri değişime uğrayan topluma ayak uydurmalarına yardımcı olurken yeteneklerini de geliştirmek’’ şeklinde ifade etmek mümkündür (Başer, 2009).

Türk Milli Eğitiminin, yasalara göre genel amaçlar ve özel amaçlar olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Genel amaçlar şu şekilde belirlenmiştir:

‘‘Türk Milletinin bütün fertlerini,

- ✓ Atatürk ilkelerine ve inkılaplarına bağlı vatandaşlar yetiştirmek,
- ✓ Türk Milletinin her türlü değerlerini benimseyen vatandaşlar yetiştirmek,
- ✓ Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı var olan görev ve sorumluluklarının bilincinde olan vatandaşlar yetiştirmek,
- ✓ Her yönden sağlıklı bir kişiliğe ve karaktere sahip vatandaşlar yetiştirmek,
- ✓ İnsan hak ve hürriyetine saygılı vatandaşlar yetiştirmek,
- ✓ İlgileri, istekleri ve yetenekleri doğrultusunda kendilerini mesut edecek ve toplumun bahtiyarlığına da katkı verecek bir meslek edinmelerini sağlamak;

Böylelikle Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluk derecelerini artırırken; milli birlik ve beraberlik içerisinde hem sosyal hem de kültürel olarak kalkındırmak ve sonunda Türk Milletini muasır medeniyetlerin ortağı yaparak yüksekliği ile göze çarpmasını sağlamaktır (MEB, 2021).

2.1.3. Eğitim türleri

Eğitim türlerini, formal eğitim ile informal eğitim olmak üzere iki ana başlıkta sayabiliriz. Ayrıca formal eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılır.

2.1.3.1. Formal eğitim

Eğitim türlerinden biri olan formal eğitim çoğunlukla okul eğitimi olup eğitim türü amacına dayanmaktadır, verilecek eğitim öncesinde hazırlanan bir program dahilinde planlanarak ve programlı bir şekilde yapılır ve öğretim kanalı vasıtasıyla uzman kişilerce ortaya konur (Fidan ve Erden, 1987).

Planlanarak ve programlı bir şekilde yapılan formal eğitimi iki alt başlıkta inceleyebiliriz. Bunlar; örgün eğitim ve yaygın eğitimdir.

2.1.3.1.1. Örgün eğitim

Örgün eğitim, belli bir yaşta kümeleşmiş ve seviyesi hemen hemen aynı olan bireylere, istenen amaç doğrultusunda hazırlanan programlarla okul yapısı içerisinde yapılan, düzen ve süreklilik gerektiren bir eğitim olarak tanımlanabilir. Ülkemizde uygulanmakta olan 4+4+4 eğitim sistemine göre örgün eğitim kademeleri şunlardır:

- ✓ Okul öncesi eğitim,
- ✓ İlköğretim (İlkokul, Ortaokul),
- ✓ Ortaöğretim,
- ✓ Yükseköğretim (Sarpkaya, 2016).

2.1.3.1.2. Yaygın eğitim

Yaygın eğitim, eğitim sistemimizin genel amaç ve temel prensiplerine uygun bir şekilde, örgün eğitim kurumlarına hiçbir şekilde devam etmemiş ya da herhangi bir kademesinden ayrılmış bireylere, örgün eğitim ile birlikte veya ayrı olarak verilen eğitimidir. Okumayı, yazmayı öğretme ve tam anlamıyla tamamlanamamış eğitimleri tamamlama, bireyleri bilim ile ilgili, teknoloji ile ilgili, sosyokültürel gelişmelere hazırlama, milli kültürü geliştirme, benimsetme, toplu yaşama, dayanışma, serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirip ve bu etkili kullandığı serbest zamanını alışkanlık haline getirmeyi kazandırma, istihdama ve meslek edinmeye yönelik eğitimler verme, yaygın eğitim kapsamında yapılan etkinliklerdendir. Kısaca yaygın

eğitim, örgün eğitimi destekleyen ve eksiklerini tamamlayan veya eğitimde sürekliliği sağlayarak bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillenen kurumlardır (Ada ve Küçükali, 2016). Halk eğitim merkezlerinde verilen eğitim, yaygın eğitime örnek olarak verilebilir.

2.1.3.2. İnfomal eğitim

İnfomal eğitim, bir plan ve programa bağlı kalınmadan, genellikle gelişigüzel ve tesadüfi etkinliklerle yürütülen eğitim sürecidir. Örneğin bir öğretmenin elinde spor dergisi ile derse girip öğrencilerinin de onu görerek spor dergisini okumak istemeleri ve spora ilgi duymaları infomal eğitime örnek olarak verilebilir.

Temel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ İlgi ve ihtiyaca yöneliktir.
- ✓ Yaş sınırlaması yoktur.
- ✓ Hayat boyu sürdürülebilir.

İnfomal eğitimde en etkin süreçler gözlem yapma ve taklittir. Bu tür gözlem ve taklitler; hayatın her alanında (evde, sokakta, alışveriş merkezinde, televizyonda ve günlük yaşamın akışı içerisinde gerçekleşmektedir. İnfomal eğitimde istenmeyen davranışlar, bilgi ve beceriler de gelişebilmektedir (Özmen ve Ekiz, 2014).

2.2. Beden Eğitimi ve Spor

Türk Dil Kurumuna göre beden eğitimi ‘insanların vücudunu güçlü kılmak ve sağlığını koruyabilmek amacıyla bir araç yardımıyla ya da araca ihtiyaç duymadan yaptıkları aksiyonlar’ şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

Bireylerin bedensel, ruhsal ve fikişsel olarak gelişmesini sağlayan ve organizmayı bir bütün olarak ele alıp bozmadan dengeli olarak gelişmesine yardımcı olan, bireyi kendisi ile birlikte yaşadığı topluma da faydalı bir birey olarak yetiştiren bilime dayalı beden faaliyetlerine beden eğitimi adı verilir. (Alçak, 2006).

Beden eğitimi, genel eğitim ile beraber bir bütün olarak düşünülmektedir. Yapılan fiziksel etkinliklerle insanların fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerini artırmayı amaç edinmiş çalışmalar olarak ifade edilebilir (Dauer ve Pangrazi, 1975; Bucher, 1983).

Başka bir tanıma göre beden eğitimi, insanın temelini meydana getiren fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal özelliklerinin bulunduğu yaşın ve genle ilgili özelliklerinde izin verdiği boyutta verim gücüne ulaşılması için genellikle kural olmadan ve rekabet ortamının oluşmadığı durumlarda yapılan fiziksel etkinliklerin tümüdür. Hareket etmeyi öğrenmek demektir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi günümüz şartları da göz önünde bulundurulduğunda, bireylerin bedensel ve ruhsal sağlıkları için fazlasıyla önemli bir yere sahiptir. Beden eğitimi etkinlikleri insanların kendilerini ifade etmekte daha rahat hissetmeleri, sosyalleşip toplumsal açıdan bütünleşmesine yardımcı olmaktadır. Bu sebeple beden eğitimi çağdaş toplumların hayatlarında her daim yer edinmiştir (Bal, 2010).

Öztürk; beden eğitimi etkinliklerini, 'bireylerin kendi fiziksel kapasitesi ve sağlığı neticesinde katılabileceği, kendisini ifade edebileceği ortamları bulabileceği, vücudunun yapı ve fonksiyonlarını dengeli bir şekilde güçlendirip geliştirebileceği, okul yaşamının sonrasında kalan hayatında iş ve faaliyetlerde harcanan süre ve fiziki gücün en ekonomik biçimde kullanılmasını ve organların kontrol altına alınmasını, yöntemli bir biçimde hareket etmesini sağlayan çalışma düzenidir' diyerek dile getirmiştir (Öztürk, 1983).

Başka bir tanıma göre beden eğitimi faaliyetleri, çocukların hareket etmesi, motor beceriler ile belirli bir hayat tarzı edinmesi, azim ruhu ve değer verilmesi, diğer çocuklarla oyun oynaması gibi gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olur. Beden eğitiminin temel amacının da çocukların bilişsel, devinişsel ve duyuşsal özelliklerini en uç seviyeye çıkarmak olduğunu söylemiştir (İrez, 2012).

Türk Dil Kurumuna göre spor, insanın zihnini ve bedenini geliştirmesi amacıyla bireysel veya toplu olarak gerçekleştirdiği, bazı kurallara göre uyguladığı hareketlerin tümüdür (TDK, 2021).

Spor, beden eğitimi etkinliklerinden elde ettiklerini özel bir duruma getirerek çeşitli kollarla somutlaşmış, üst düzey güç sarf edildiğinde fizyolojik, psikolojik, teknik ve estetik gibi özelliklerin var olmasını isteyen rekabete dayalı ve belirli, değişmez kuralları olan bir etkinliktir (Aracı, 2000).

İnsanların belirli kurallar dahilinde araçlı ya da araçsız, ferdi veya takımla, serbest zamanlarını veya tüm zamanlarını geçirecek şekilde yaptığı, ruhu ve fizliğini geliştirerek bireyi rekabet ve dayanışma açısından donanımlı yapan kültürle ilgili kavram olarak tanımlayabiliriz (Bompa, 1998).

Spor aynı zamanda eğlence aracı olarak da kullanılmaktadır. Temelinde oyun vardır ancak her oyuna spor demek mümkün değildir. Spor yapılan etkinlik içerisinde hissedilen hazdır ve asla sonuç odaklı değildir (Özbaylar, 1983).

İnsan bedeninin belirli hedefler doğrultusunda eğitilmesi düşüncesi, insanlığın ortaya çıktığı andan itibaren var olduğu bilinse de beden eğitimi kavramının kelime olarak kullanılması 18. Yüzyıl ortasına rastlar. 19. Yüzyılın geleneksel okul yaklaşımına karşı, yenilikçi eğitimciler beden eğitimi kavramının yerine beden eğitimi ve spor kavramını kullanmaktadırlar (Broadmann, 1984).

Sağlıklı bireyler yetiştirmek için gerekli olan beslenme ile birlikte en önemli etken beden eğitimi ve spordur. Beden eğitiminin bireylerin kişilik, karakter, kendine güven, ailesine ve milletine karşı sorumluluk duyma bilinci kazandırmadaki önemi ve rolünü toplumumuz kabul etmiştir (Kuş, 1993).

Beden eğitimi ve sporun insanlar üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Kimi spor dallarının yüzlerce insanı televizyon ekranlarına çekmesi ve uluslararası alanda önemli bir etken olmaya çalışması çağdaş toplumların hayatında dikkat çekici bir hale gelmiştir. Hatta görünen o ki bazı ülkeler beden eğitimi ve spor bilimlerini ülke politikası haline getirmişlerdir. Bu yüzden beden eğitimi insanın yaşamında önemli bir yer edinmiş olurken beden eğitimi ve sporun bir parçasını da meydana getirmektedir (Akkoyunlu, 1996).

2.2.1. Beden eğitimi ve sporun önemi

Çocukların bilhassa büyüme ve ergenlik dönemleri içerisinde yaptıkları fiziksel aktiviteler çocukların sosyal yönden gelişmesini sağlarken aynı zamanda da duygusal becerilerinin de gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle fiziksel açıdan aktif olmayı tercih eden çocukların akademik güdülemelerinin de normal değerlerin üzerinde olacağı düşünülmektedir. Gelişmiş birçok ülkede uygulanmakta olan beden eğitimi ve spor programlarının temelinde fiziksel uygunluk ve fiziksel becerilerin

gelişmesi ile birlikte yaşam boyu sağlıklı yaşam tarzı ilkesi bulunmaktadır (MEB, 2011).

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin günümüz yaşam koşullarında gençliği sigara, alkol ve uyuşturucu gibi bağımlılık yaratan kötü alışkanlıklardan korumak ve bu alışkanlıklara sahip olan kişileri içinde bulundukları bu olumsuz durumdan kurtarabilmek adına önemli bir yere sahip olduğu akıldan geçirilmelidir (Çöndü, 1999).

Yaşadığımız dönem göz önünde bulundurulduğunda aileler geçmiş dönemlere kıyasla spora daha ılımlı yaklaşmakta ve çocuklarını spora teşvik etmektedir. Çocukların site içerisinde apartman dairesine sıkışıp kalması, televizyon, bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlarla zaman geçirmesi oyun sahalarına ve parklara hasret büyümelerine sebep olmuştur (Keskin, 2006). İşte tüm bu bilgilerden yola çıkarak hareketsiz yaşamın önüne geçmek, insanları kötü alışkanlıklardan kurtarmak, yaşam boyu sağlıklı olmak ve akademik başarının artırılması için beden eğitimi ve spor insanın hayatında büyük bir önem teşkil etmektedir.

2.2.1.1. Beden eğitimi ve sporun genel amaçları

Beden eğitiminin genel amacı; öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılapları, Anayasa, eğitimimiz ile ilgili kanun ve milli eğitimimizin ana gayeleri yönünde gelişimleri de apaçık ortada bulundurularak kişisel ve toplumsal açıdan iyi yönde istenilen kişilik sahibi, yapıcı, üretkenliği ve yaratıcılığı ile ön planda olan, millî, manevi değerlerini ve demokratik yaşamın ana prensiplerini kabullenmiş, Türk milletini muasır medeniyetlerin üstün bir ortağı oluşturacak fertler olarak yetiştirilmesidir (Yalçın ve Kazak, 2019).

- ✓ Bireyin sahip olduğu sağlığının gelişmesine yardımcı olmak, sağlığını sağlamlaştırmak, sosyal ve kültürel çevresini geliştirmek, beslenme ve beslenmeden kaynaklanan ve doğuştan meydana gelmiş beden bozukluklarını önlemek için çaba göstermek
- ✓ Kişiye günlük yaşantısının gereği olarak olması gereken biyolojik bir görünüş ve hareket şekli kazandırmaya çalışmak

- ✓ Beden eğitimi egzersizleri ile kişilerin güzellik duygusunun gelişmesine yardım etmek
- ✓ Öğrencilerin kendine güvenmelerini, oto kontrollerini yapabilmelerini, karşılaştığı durumlar karşısında hemen karar verebilmelerini, iş birliği yapma, başkalarının iyiliğini düşünerek elinden gelenin en iyisini yapma, disiplin gibi kişilik ve toplum alışkanlıkları kazandırmak
- ✓ Kişide irade ve istek oluşturarak sağlık ve mutlu bir yaşantı sürmesini sağlamak
- ✓ Hareket etmekten hoşlanan ve hareket etmeyi huy olarak benimsetmek
- ✓ Sevgi duygusunu geliştirerek doğayı sevmeyi, ülkesine bağlı olmayı sağlamak
- ✓ Okul dışında da gerçekleştirilen etkinliklere katılmaya teşvik etmek (Yalçın ve Kazak, 2019).

2.2.2. Beden eğitimi ve sporun faydaları

İnsanlar teknolojik aletlerin henüz insan yaşamına girmediği en ilkel zamanlarda günlük işlerini bedenlerini kullanarak gerçekleştirirken, günümüz şartlarında teknolojinin de tamamen hayatımıza girmesi sonucunda işlerini teknoloji kullanarak yapmaya başlamış ve giderek hareketsiz bir yaşam tarzına sahip olmaya başlamıştır. Bu duruma paralel olarak da insanlar birçok hastalıkla karşı karşıya kalmış ve devletler meydana gelen bu sağlık sorunlarına çözüm bulmak ve bu sorunlarla mücadele etmek için toplumun bedensel hareketlilik kazanmasını sağlayıcı politikalar geliştirerek uygulamaya başlamıştır. Bu sebeple beden eğitimi ve spor etkinlikleri insanların hareketsiz yaşamından kaynaklanan sağlık sorunlarının en aza indirilmesinde önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Bu konuda gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sarsıntı sonucunda insanda meydana gelen sağlık sorunları hariç bir hayli sağlık problemi ile mücadele etmekte önemli bir yere sahip olduğunu belirtmektedir (Açak, 2006).

Gelişmiş toplumlarda beden eğitimi ve spor etkinliklerinin temel amacı gelecek nesillerinin sağlıklı olmasını sağlamaktır. Bu etkinlikler aynı zamanda ülkelere kendi kültürlerini tanıtmak ve diğer ülkelerin de kültürlerini tanımak için bir araç niteliği taşımaktadır (Sunay, 2002).

Eğitimin amacı, insanların yeteneklerini tespit ederek ortaya çıkmış bu yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmaktır. Günümüz çağdaş eğitimin temel ilkeleri ise; bireyleri zihinsel, fiziksel, toplumsal ve duygusal yönlerinin gelişmesini sağlamaktır (Aracı, 2006). Bireylerde bu gelişimlerin sağlanabilmesi için kontrol altına alınmış, sınırları belirlenmiş bir çevre ve bir öğretmen gözetiminde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Singer ve Dick, 1974).

Yapılan araştırmalar neticesinde Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği beden eğitiminin bireylere birçok temel davranış kazandırdığını şu şekilde ifade ederek sıraya koymuştur;

- ✓ Beden eğitimi alan kişi; kimi bedensel faaliyetleri gerçekleştirmek adına gereken zaruri becerileri edinir,
- ✓ Beden eğitimi gören kişi; fiziksel sürekliliğinin farkına varabilme hissini geliştirmiş olur,
- ✓ Beden eğitimini gerçekleştiren kişi; hareket gerektiren ya da hareket gerektirmeyen ve kabiliyet isteyen becerilerini geliştirmiş olur,
- ✓ Beden eğitimi alan kişi; hareket, dans ve oyunların yanı sıra sportif hareketleri yapabilecek temel becerilerini geliştirir,
- ✓ Beden eğitimi alan kişi; tertipli olarak yapılan fiziksel aktivitelerin önemini, kendi sıhhatini nasıl geliştireceğini öğrenir,
- ✓ Beden eğitimi alan kişi; her yönden sıhhatli bir birey olmasının yanı sıra sağlıklı bir tüketici olur ve sağlığına olumsuz yönde etki edecek kötü alışkanlıklardan kaçınır,
- ✓ Beden eğitimi alan kişinin; kendine güven duygusu gelişir ve başkalarını da dinleme becerisi gelişir,
- ✓ Beden eğitimi alan kişi; sportif faaliyetlerdeki hareketlerin ana özelliklerini öğrenir ve estetik yönlerini kavrar,
- ✓ Beden eğitimi alan kişi; kendine has kişilik yeteneklerini geliştirir (Heper, 2012).

2.2.2.1. Beden eğitimi ve sporun fiziksel gelişime faydaları

Fiziksel gelişim, insan vücudundaki bütün sistemlerin ve duyu organlarının gelişmesi ile beraber kilo ve boy gibi bedensel yapıdaki artış ya da azalış olarak görülen değişimleri içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Beden eğitiminin ilk amaçları arasında insanların fiziksel gelişimini ve motorsal kapasitesini geliştirmek vardır (Günsel, 2004).

Spor, egzersiz ve oyun gibi fiziksel aktiviteler, bireylerin hareket sistemi olan kas ve iskelet sisteminin gelişmesine yardımcı olan en önemli etkenlerdendir. Belli bir düzene göre gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor etkinlikleri sayesinde organizmanın fiziksel uygunluk ve dayanıklılığı artmasının yanı sıra buna bağlı olarak iç organların fonksiyonları da gelişir. Bu sayede organizma sürekli olarak değişime uğrayan koşullara, çabuk ve sıkıntı çekmeden uyum sağlayarak yorgunluğuna boyun eğmeden gücünü de artırmış olur (Mirzeoğlu, 2003).

Beden eğitiminin hedefi, bireylerin gerekli olan fiziksel gelişimlerine katkıda bulunabilmektir. Beden eğitiminin fiziksel gelişime faydaları arasına kalp ve damar sisteminin dayanıklılığını artırmak, esneklik, kemik ve kas kuvveti dayanıklılığını artırmak, beden kompozisyonunu düzenlemek, genel sağlığını korumasını desteklemek ve temel hareket becerilerini geliştirip güçlendirmek yer almaktadır (Lumpkin, 2005). Gerçekleştirilen fiziksel etkinlikler ile insanın çeşitli becerilere sahip olmasının yanı sıra kendisinde var olan becerilerini de geliştirmesi sağlanmaktadır. Özellikle günümüz yaşam tarzına bağlı olarak artan obezite hastalığı ile mücadele edilmesi, yaşanan fiziksel bedensel sakatlıkların tedavisi ve kalp-damar sisteminde meydana gelebilecek rahatsızlıkların beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımı ile giderilmesi sağlanmaktadır (Erkal, Güven ve Ayan, 1998; Yanık, 2015).

2.2.2.2. Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişime faydaları

Bireylerin sosyalleşebilmesi ve psikolojilerinin sağlıklı olması ve sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için beden eğitimi ve spor etkinliklerinin önemli bir durumda olduğu ve insanları etkin, hareketli birer birey olmaya sevk etmenin en kolay yolunun sportif etkinliklerden geçtiği aşîkârdır. Çünkü insanlar fiziksel etkinlikler sayesinde

kendi ortamlarının dışındaki ortamlarda, farklı kültürlerden ve farklı düşünce yapısına sahip insanlar ile bir araya gelmekte ve bu kişilerle iletişimde bulunabilmektedir.

Dolayısıyla spor, bireylerin gerek kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilmelerini gerekse de sosyalleşerek toplum içerisinde farklı bireylerle bir araya gelmelerini sağlayan yollardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Kızılkaya, 2009).

Sosyal bir kuruluş olan eğitim kurumlarında var olan ve gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor etkinlikleri öğrencilerin kendini gerçekleştirmesinde ve kendilerinin sosyalleşmesine yardımcı olacak bir ortama sahip olmalarına olanak sağlar. Öğrencilerin gerek bireysel gerekse de takım olarak beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılması fiziksel gelişiminin yanında karakter gelişimine de önemli ölçüde katkı sağlar. Bu beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin demokratik ortamlarda ayırım gözetmeksizin gerçekleşmesi faaliyete katılan öğrenciler arasında eşitliğin ve demokratik değerlerin gelişmesine yardımcı olur (Tamer, 1987).

Bu ortamlar sayesinde kazanılan değerler, beraber hareket etme, beraber araştırma ve yardımlaşma, arkadaşlık duygularını geliştirme ve takım olabilme ruhu gibi çeşitli beceriler kazanmış olur (Tamer, 1987). Öğrencilerin bu oyun ve etkinliklerde kazanmış oldukları başarılar sayesinde kişilik özellikleri gelişirken bu kazanmış oldukları kendine güven ve kişilik özellikleri ile arkadaşlarına karşı üstünlük sağlayarak liderlik yeteneklerinin ortaya çıkmasına yardımcı olur (Harmandar, 2004). Beden eğitimi ve spor etkinlikleri öğrencilere liderlik özellikleri kazandırdığı gibi aynı zamanda öğrencilerin iyi birer yarışmacı ve izleyici olabilme özellikleri de kazandırır (Erkal vd., 1998). Ayrıca düzenli olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak öğrencilerde öz saygının gelişmesine, olumsuzluklar karşısında oluşan stresin en aza indirilmesine, mutlu bir yaşam felsefesine sahip olmasına, kaygı duygularının ortadan kalktığı psikolojik bir yapıya sahip olmasına, sinir sahibi ve hiperaktif bir karakterden sıyrılarak sakin ve olumlu bir yapıya dönmesine katkı sağlamaktadır (Zorba, 2006).

Öğrenciler spor ile birlikte çevresindeki olan biteni tanımakta ve iletişim becerilerini geliştirmektedir. Bu sayede özgüven seviyelerini artıran öğrenciler toplumsal yapı içerisindeki yerlerini sağlama almaktadır. Değerlendirmeler psikolojik olarak yapıldığında ise; beden eğitimi ve spor etkinliklerinin öğrencilerin oto kontrol,

irade yönetimi, konsantre olabilme ve başarı elde etmeye motive olabilme gibi özelliklerini geliştirdiğini göstermektedir (Ceylan, 2008).

2.2.2.3. Beden eğitimi ve sporun zihinsel gelişime faydaları

Biliş; düşünme, öğrenme ve hatırlama süreçlerine verilen genel bir ad olmakla birlikte zekânın işleyişi anlamına gelmektedir. Bilişsel gelişim ise; kişinin bir bilgiyi anlamasına ve öğrenmesine yardım eden faal zihinsel etkinliklerdeki gelişim olarak tanımlanmaktadır. Bilişsel gelişim, bireylerin bebeklik döneminden başlayıp yetişkinlik dönemine erinceye kadar içinde bulunduğu çevreyi ve ortamı anlama ve öğrenme yollarının daha karmaşık ve daha kuvvetli hale gelmesi sürecidir. Okullarda öğrencilere verilen beden eğitimi ve spor derslerindeki etkinlikler ile yaparak ve yaşayarak öğrenme sonucunda, öğrenme için gereken algılama, tefekkür, fikir yürütme, karşılaştırma ve temel kavramların gelişimlerini tamamlamasına olanak sunmaktadır (İmamoğlu, 2011).

Zihnin kabiliyetini ortaya koyabilmesi için öncelikle bilgiyi edinmesi, anlamlandırması, o bilgiyi anlaması ve iç görü kazanması gerekir. Bu etkinlikler, yorumlama, değerlendirme, karar verebilme ve düşünebilme gibi zamanlarda kullanılır. Zihin ve kas sistemi arasında güçlü bir uyumun olması buna ek olarak zihinsel farkındalık, hazırbulunuşluk ve gayret becerilerin elde edilebilmesi için gerekli koşullardandır (Aracı, 1999).

Psikolojinin bir alanı olan gelişim psikolojisinde, bireylerin gelişiminin yalnızca bir alanda olmadığını birçok alanın birbiri ile ilişkisinin olduğunu, olumlu ya da olumsuz birbiri ile bütün olan bu alanların etkileşim içinde olduklarını ve birbirlerini etkilediklerini belirtmiştir. İşte bu yüzden gelişim alanlarının bir bütün olduğunu değerlendirip beden eğitimi ve spor etkinliklerinde yalnızca bedensel gelişimi değil diğer gelişimleri de etkilediğini söylemek daha doğru olacaktır (Demirci, 2018).

Ortaöğretime devam eden öğrencilerle gerçekleştirilen bir çalışmada beden eğitimi ve sporun zihinsel gelişime etkisinin var olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada sporla uğraşan ve sporla uğraşmayan öğrencilerin problem çözme algıları karşılaştırılarak ilişki olup olmadığı incelenmiş ve problem çözerken sporcu olan

öğrencilerin olmayan öğrencilere göre özgüvenlerinin yüksek olduğu, var olan çözüm yollarını en etkili bir şekilde kullandığı ve doğru yöntemlerle kullandıkları ortaya çıkmıştır (Şenduran, 2006).

2.2.3. Ortaokullarda beden eğitimi ve spor dersi

Beden Eğitimi ve Spor dersi ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin fiziksel etkinliklere, spora dahil olmalarına, bu ilerleyen zaman diliminde birtakım becerilerini geliştirip onlara katkılar kazandırabilecek bütün eğitim süreçlerini kapsar. Bu eğitim sürecinde öğrencilerin birtakım özellikleri (yaşları, bilgi birikimleri, ilgi ve alakaları, beklentilerinin neler olduğu vb.) dikkate almak daha doğru olacaktır. Beden eğitimi ve spor dersi, öğrencilerin yaşına, fiziksel özelliklerine uygun olabilecek fiziksel etkinliklere ve sporlara katılabilecekleri bir biçimde planlama yapılmaktadır (<https://mufredat.meb.gov.tr/>).

Bu bağlamda Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıf düzeyindeki öğrencilerin gelişim gereksinimleri ve eğitiminde öncelik verilecek konular göz önünde bulundurularak “Hareket Yetkinliği” ile “Aktif ve Sağlıklı Hayat” başlıkları altında iki temel öğrenme ve gelişim alanına bağlı olarak tasarımı yapılmıştır. Sınıf seviyelerine ilişkin belirlenen kazanımlar ve sınıf seviyelerine ilişkin öğrenme alanı/alt öğrenme alanı/kazanım dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (<https://mufredat.meb.gov.tr/>).

Tablo 1. Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Dağılımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Hareket Yetkinliği	Hareket becerileri	7	8	8	5
	Hareket kavramları, ilkeleri	9	9	10	12
	Hareket strateji ve taktikleri	2	2	1	1
	Düzenli fiziksel etkinlik	1	1	2	2
Aktif ve Sağlıklı Hayat	Fiziksel etkinlik kavramları, 18lk eve ilgili hayat becerileri	7	6	5	6
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	4	4
Toplam		31	31	30	30

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kararına göre ortaokul kurumlarında beden eğitimi ve spor dersi uygulamaları okul türlerine göre değişiklik göstermektedir. Ortaokullarda zorunlu ders olarak beden eğitimi ve spor dersi saati 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için 2'şer saat olarak planlanmıştır. Seçmeli ders olarak ise spor ve fiziki etkinlikler dersi öğrencilerin tercihine bırakılarak iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilmesi mümkündür. İmam hatip ortaokullarında beden eğitimi ve spor dersi ise; 5. Sınıflarda 2 saat olarak 6, 7 ve 8. Sınıflarda 1'er saat olarak planlanmıştır. Seçmeli ders olarak ise spor ve fiziki etkinlikler dersi öğrencilerin tercihine bırakılarak 5, 6 ve 7. Sınıflarda 1'er ders saati; 8. Sınıfta ise tercihe göre 1 ya da 2 ders saati olarak seçilebilir (TTKB, 2021).

2.3. Tutum

Tutum, ilk kez 1862'de Helbert Spencer tarafından kelime olarak kullanılmaya başlanmıştır. Spencer tutumu, kişinin zihinsel durumunu anlatmak için kullanılmıştır (Güllü ve Güçlü, 2009).

Latince 'aptus' kelimesinden türeyen tutum sözcüğü, eylem için elverişli ve hazır anlamına gelmektedir. Günümüzde araştırmacılar tutum ile ilgili yapmış oldukları araştırmalarda tutumun doğrudan gözlenebilir olmadığı kanısına varsalar da davranışları belirleyen, eyleme dair seçim ve kararlarımıza yön veren bir eylem olduğunu görmektedir (Hogg ve Vaughan, 2006).

Tutum bir objeye veya nesneye karşı olumlu ya da olumsuz olarak geliştirilen değerlendirmedir. Daha genel anlamda ise; kişinin kendisine ya da etrafındaki rastgele bir obje, toplumla ilgili konu ya da vakaya karşılık olarak tecrübe, motivasyon ve sahip olduğu bilgi birikimine istinaden grupladığı zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepkinin ilk temayülüdür (Yağcı, 2012).

Öğrenciler okul yaşantıları süresince okul ile ilgili her şeye (dersler, konular, öğretmenler, sınıf arkadaşları vb.) genel olarak bir tutum oluştururlar ve bakış açısı geliştirirler. Bunların yanı sıra birçok olumlu ya da olumsuz denilebilecek tutumdan söz edebiliriz. Bireylerin belirli nesnelere karşı edindikleri farklı deneyimler sonucunda düzenli olarak tavır almaları, edindikleri tutumları davranışa dönüştürme biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tavır ve hareketlerin meydana gelmesinde

genellikle tutum aktif bir rol oynayabilir. Bu nedenle tutum; bireyleri belli kişiler, durumlar, objeler ve değerler etrafında belirlediği davranışları göstermeye yönelten kazanılmış eğilimlerdir diye tanımlanmaktadır (Demirel, 2005).

Bireysel tutumlar çok erken yaşlardan itibaren şekillenmeye başlar. Bu nedenle olumlu tutumlar geliştirmede ilkökul kurumları önemli bir yere sahiptir (Jewett, 1996). Çocuklar büyümeye devam ettikçe ve özellikle de ergenlik döneminde arkadaş çevrelerine önem verirler. Bu önem sonucunda da arkadaşlarından ve çevresinden etkilenecek kendilerine özgü tutum oluşturmaya başlarlar. Televizyonda izlenen programlar, diziler, filmler ve sosyal medya gibi diğer iletişim kanalları çocuklar üzerinde farklı tutumların oluşmasında büyük rol oynamaktadır (Hünük, 2006).

İnsanların hal ve hareketlerine bakılarak bir nesneye karşı duygu, düşünce ve tutumları hakkında tahminde bulunulabilir. Çünkü görünmez davranışlara yansıyan şey tutumdur. Örneğin bir öğrencinin sadece teknoloji tasarım dersine özgü kuralları ve istenilenleri yerine getirmemesi ya da isteksiz katılması o öğrencinin teknoloji tasarım dersine ilişkin negatif bir tutum sergilediğini gösterebilir. Kişilerin bir olaya ya da nesneye karşı sergiledikleri tutum olumlu ise kararları olumlu, sergiledikleri tutum olumsuz ise kararlarının da olumsuz olma ihtimali yüksektir. Yani kişilerin edindiği tutumlar geleceğe yönelik kararlarını etkiler (Ülgen, 1995).

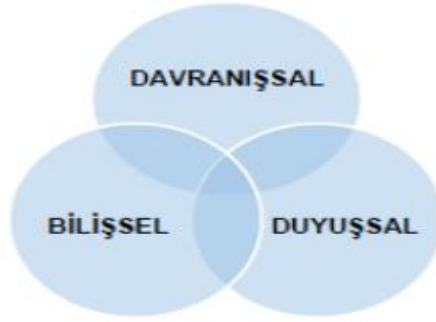
Öğrencilerin tutumları program ve öğretmenler için önemli bir ölçüttür. Diğer alanlarda öğrencilerin tutumları nasılsa beden eğitimi ve spor dersi içinde tutumlar değişiklik gösterebilir. Bu nedenle öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olumlu tutum geliştirmesinde dersin öğretmeni olan beden eğitimi öğretmenin rolü büyüktür. Öğretmen öğrencinin derse karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlayabilirse dersin verimli bir şekilde işlenmesine katkıda bulunmuş ve kendisini de güdülemiş olur (Demirhan ve Altay, 2001).

Milli eğitim programlarında yer alan diğer derslerde görüldüğü gibi öğrenciler beden eğitimi ve spor dersine karşı da olumlu tutumlar veya olumsuz tutumlar geliştirebilir. Geliştirilen bu tutumun olumsuz olması durumunda öğrenciler derse önem vermeyip katılmayabilir ve dersin işleyişini olumsuz hale getirerek ders verimini düşürebilir.

Bu tutumun olumlu yönde olması ise dersin verimli bir şekilde işlenmesine, amacına ulaşmada kolaylıklar sağlamasına ya da gerçekleştirilecek farklı fiziksel etkinliklere sevecek ve gönüllü katılmasına vesile olabilir (Silverman ve Scrabis, 2004).

2.3.1. Tutumun ögeleri

Tutum üç ana ögeden oluşmaktadır. Bu ögeler; bilişsel öge, duyuşsal öge ve davranışsal ögedir. Tutumun oluşmasını sağlayan bu ögeler arasında iç tutarlılığın var olduğunu söylemek mümkündür. Kişilerin bir nesne ya da konu hakkındaki sahip oldukları bilgiler bilişsel ögeyi, konuya dair olumlu, olumsuz ya da çekimser yaklaşımları duyuşsal ögeyi ve duygularının sonucunda konuya nasıl bir tavır ve davranış sergileyeceği de davranışsal ögeyi oluşturmaktadır (İnceoğlu, 2010). Kısaca tutum, yalnızca bir duygu ya da davranış eğilimi olmamakla birlikte biliş, duygu ve davranış eğilimlerinin bütünleşmesinden meydana gelmektedir (Kağıtçıbaşı, 2005).

Şekil 1. Tutumun Bileşenleri

2.3.1.1. Bilişsel öge

Bilişsel ögeyi, tutum nesnesine dair inançlar oluşturur ve bunlar genel tutumla alakalı bilişler ya da fikirlerdir. Bilişsel ögeler tutum ile ilgili bilgilere ve inançlara dayanmaktadır. Bu bilgiler doğrudan kişinin deneyimleri sonucu kazanıldığı gibi başkalarının deneyimlerinden de faydalanılarak da kazanılabilir. Okumuş olduğumuz bir kitap ya da herhangi bir yerden duymuş olduğumuz kulaktan dolma bilgilerde olabilir (Baysal, 1981).

Ancak varlığı bilinmeyen ve emin olunmayan bir bilgiye ilişkin tutum oluşturulamaz. Yani bu tutum konusunun kişinin sahip olduğu bilgilerin birikimi içerisinde olması beklenir. Bu bilgilerin gerçekliği ne ölçüde fazla ise tutum da o ölçüde kalıcı hale gelir. Ayrıca tutum konularını içeren bilgiler değişime uğrarsa kişinin tutumlarında da değişiklik meydana gelir (Baysal, 1981).

Tutumun bir ögesi olan bilişsel öğelerin, tutum ile ilgili konuların gerçekleri yansıtan bilgi ve inançları içermesi gerektiği beklenmektedir. Kişi, tutum ile ilgili bilgileri, birebir tecrübe sonucu edinmesi, yani o konu ile bizzat karşılaşarak öğrenmesi gerekir. Ya da dolaylı yollarla edinmesi beklenir. Başka bir anlatımla, kişinin o konuyu anlamlandırabilmesi için öncelikle o konunun bulunduğunu tecrübe edip bilgilenmesi gerekmektedir (Tekarslan, Baysal, Kılıç ve Şencan, 1989).

2.3.1.2. Duygusal öge

Bir tutum durumunun sonucu, birey için o sonuca kendisinin verdiği değer ile toplum açısından verilen değer arasındaki değişikliklerdir. Birey toplumda kabul görmüş bir olgunun hoşlanılması gerektiğini bildiği halde o durumdan, yaşadığı ve tecrübe edindiği olumsuzluklardan dolayı hoşlanmayabilir. Bu sebeptendir ki duygusal nitelik bilişsel niteliğe göre daha kolaydır. Ancak bireyin herhangi bir duruma karşı duygusal elemanı daha kuvvetli ise tutumun değiştirilmesi oldukça güç bir hal almaktadır (İnceoğlu, 1993).

Değerlendirme ve tecrübeler sonucunda bir nesneye karşı olumlu tutum geliştirmiş birey o nesneye karşı olumlu değerlendirmelerde bulunurken aynı zamanda olumlu duygular da besleyecektir. Diğer türlü düşündüğümüzde ise, birey bir nesneye karşı olumsuz tutum geliştirmişse o nesneye karşı olumsuz değerlendirmelerde bulunacak ve olumsuz duygular beslemiş olacaktır (Kağıtçıbaşı, 1988).

2.3.1.3. Davranışsal öge

Davranışsal öge, kişinin duygu ve düşüncelerine paralel olarak hareket etme isteğidir. İnsanların her zaman duygu ve düşünceleri doğrultusunda davrandıkları söylenemez. Bazı sebepler insanların bu şekilde davranmasına yol açmaktadır. Ancak yine de insanın duygularına uygun olarak davranışlar sergileme isteği vardır.

Bu nedenle insan davranışlarını anlamlandırmak ya da davranışlarının ne olabileceğini kestirmek tutumlarından belli olmaktadır (Barut, 2005).

Davranışsal öge, insanın bir uyarıcı grubun tutum objesine karşı gösterilen davranışın yatkın olma durumunu yansıtır. Bu davranışın yatkın olma durumu sözlerden ya da başka hareketlerden gözlenebilmektedir. Bu davranışlar, insanın edinmiş olduğu alışkanlıkları ve sözü edilen tutum nesnesi ile birebir ilgisi olmayan tutumlarının da tesiri vardır. Bundan dolayı davranışsal ögeden söz ederken duygusal ve düzgüsel davranışı birbirinden ayırt etmek gerekmektedir. Bu düzgüler küçük grupların veya alt kültürlerin davranışları üstündeki etkisidir. Bireyin ait olduğu grup ya da kültürde, doğru olarak görülen bir davranış varsa birey o hareketi hoşnut olmasa bile yapmak zorunda hisseder ve yapar (Tavşancıl, 2005).

Tutumun ögeleri olan; bilişsel öge, duygusal öge ve davranışsal öge ile ilgili önemli kavramlar ve örnekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Öztürk, 2005).

Tablo 2. Tutumun Ögeleri ve Önemli Kavramlar

ÖGELER	ÖNEMLİ KAVRAMLAR	TUTUM
Bilişsel Öge	Farkındalık, Bilgi, İnanç, Algılama, İlgi	‘Portakalda birçok vitamin vardır.’
Duygusal Öge	Arzu, Hoşlanma, Sevme, Tercih	‘Portakalın tadına bayılırım.’
Davranışsal Öge	Eylem, Deneme, Benimseme	‘Her sabah bir portakal yerim.’

2.3.2. Tutumların oluşmasını etkileyen etmenler

Tutumlar insanın doğduğu andan itibaren kazandığı bir şey olmamakla birlikte daha sonradan insan yaşantıları ile öğrenilen bir olgudur. Buna göre insanın belli tutum objelerine karşı gösterdiği tutumlarının hangi şekilde oluştuğuna dair tek bir cevap yoktur. Tutumların bazıları insanların tecrübeleriyle ortaya çıkarken bazı tutumları ise başka faktörlerden elde edilir (Tutar, 2016).

Tutumların gelişimi ve meydana gelmesini etkileyen etmenler birçok faktörün etkisi ile meydana gelmektedir. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmaların sonuçlarına göre bu etmenlerin gruplandırılması şu şekildedir;

- ✓ Bireyin özellikle ilk yaşlardaki yaşantıları
- ✓ Bireyin Daha Önce Edindiği Önyargı, Dogma, İnanç ve Değerlerin Etkisi
- ✓ Bireyin İçinde Bulunduğu Grup ve Toplum İçindeki Konumu
- ✓ Bireyin Benlik Duygusunun Etkisi
- ✓ Görülen Öğrenimin Etkisi (Binbaşioğlu, 1995).

2.3.2.1. Bireyin özellikle ilk yaşlardaki yaşantıları

Doğduğu andan ergenlik dönemine varıncaya kadar çocuklar ailelerinin birçok hareketinden, ödül, ceza ya da disiplin şekillerinden etkilenip herhangi bir nesneye, kişiye ya da topluluğa karşı farklı tutumlar geliştirir. Bu tutumların hepsinin var olup şekillenmesinde anne ve babalar büyük etkindir. Bu sebeple ilköğretim kademesindeki çocuklar karşılaştıkları olaylara ilişkin tutumlarını gösterirken ailelerinin söylediklerinden örnekler vermektedir (Morgan, 2000).

Yaşanılan tecrübeler sonucunda insanların ortaya koyduğu davranışlar tutumlarının o şekilde olmasından kaynaklanmaktadır. İnsanların tecrübeleri, üzüntü, korku, endişe gibi durumlar tutumların oluşmasını sağlayabilir. Örneğin; okul bahçesinde oyun oynayan bir öğrencinin kafasına basketbol topunun geldiğini düşünelim. Öğrenci acı hissedecek ve basketbol topuna ve beden eğitimi dersine karşı olumsuz bir tutum geliştirecektir. İşte her an insan edindiği tecrübeler sonucunda pozitif ya da negatif tutumlar edinebilmektedir (Sakallı, 2001).

2.3.2.2. Bireyin daha önce edindiği önyargı, dogma, inanç ve değerlerin etkisi

Ön yargı erken yaşlarda gelişebilen bir olgudur. Önyargılı bilginin yapısı, çocuğun bu müsavatsızlıkları algılamasıyla pekiştirilmektedir (Spencer, 1985). Çocuklarda önyargılar, bilginin oluşturulması aşamasında toplumsal önyargının etkisiyle birlikte bu yaygın gücün kuvvetli örnekleri olarak hizmet etmektedir. Dolayısıyla çocuklar, çok erken yaşlarda toplumun kültürel tercihlerle alakalı sorulara verdiği yanıtları öğrenmiş olurlar (Spencer, 1982).

Yüksek derecede sahip olunan tutumlarda duygusal eleman önemli bir etkiye sahiptir. Ayrıca bir nesne veya objeye karşı edinilen tutumdaki duygusal tepkinin iki yönden de etkilendiği bilinmektedir. Yani hem var olan konunun inançlarından etkilendiği hem de konu ile alakalı inançları etkilediği bilinmektedir (Oruç, 1993).

2.3.2.3. Bireyin içinde bulunduğu grup ve toplum içindeki konumu

Kişi, toplum içerisinde cinsiyet, yaş, kendine özgü özellikleri, davranışları, eğitim seviyesi gibi faktörlere göre statülere sahip olabilmektedir. Bu statüler içinde var olan davranış kalıpları ise kişinin toplum içerisindeki pozisyonunu göstermektedir (Arslantürk ve Amman, 1999).

2.3.2.4. Bireyin benlik duygusunun etkisi

Benlik; insanın yaşamı, diğer insanları ve kendisini nasıl görüp anladığını belirleyip varoluşunun temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda insanın duygu, düşünce ve hareketlerini etkilemektedir (Akın, 2013). Bir başka deyişle bir bütün olarak oluşan benlik yaşamdaki temel değeri gerçekleştirmektedir. İnsanın kendisini değerlendirmesi, hal ve hareketlerini etkilemekte ve daha fazla değer verdiği benlik duygusuna daha uyumlu ve tutarlı davranışlar oluşturmaya katkı sağlamaktadır (Odabaşı, 2017).

2.3.2.5. Görülen öğrenimin etkisi

İnsanlar eğitimleri süresince öğrendiği birçok bilgi ve beceriler sayesinde alışkanlıklar elde eder. Elde ettikleri bu alışkanlık ve beceriler, tutumun bilişsel ve düşünsel öğelerini oluşturmaktadır. Bu öğelerde değişiklikler oldukça edinilen tutumlarda da birtakım değişiklikler olmaktadır (Özyalvaç, 2010).

Öğrencilerin derslere karşı olan tutumlarında güçlü bir tutarlılığın olması ve olumlu yönde bir tutum sergilemesi, etkili ve kalıcı öğrenmede o kadar etkili ve kalıcı olacaktır. Eğitim sürecinde öğrencilerin öğrenilen yeni bilgileri anlamlı bir hale getirerek davranış haline dönüştürmesi için gereken ön şart; derslere karşı olumlu tutumlar geliştirmektir (Morzano, Pickering ve McTighe, 1994).

2.3.3. Tutum ve beden eğitiminin ilişkisi

İnsanların cinsiyet, yaş, dil, din, ırk ve yaşayış biçimine bakmaksızın insanlar arasında ayırım yapmamasını ve adil olmasını, insanları içinde bulundukları şartlara göre değerlendirmesini, bencillikten ve bireysellikten uzak durup birliktelik duygusunu kazanmasını beden eğitimi ve spor dersi sayesinde gerçekleştirmek mümkün olabilir (Can, 2002).

Öğrencileri daha küçük yaşlarda düzenli olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerinde bulunmasında ve olumlu tutum geliştirmesinde aile, öğretmen, arkadaş çevresi ve medya önemli bir yere sahiptir. Eğer öğrenciler küçük yaşlarda spor konusunda desteklenirse herhangi bir spor branşında başarılı olsun veya olmasın spora karşı olumlu tutumlar geliştirir (Özer ve Aktop, 2003). Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını özellikle yaşamış olduğu sosyal yaşam olanaklarını doğrudan etkilediği yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir (Hassandra, Goudas ve Chroni, 2003).

Eğitimin neredeyse her alanında yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor alanında yapılan araştırmalarda da tutumun etkileri üzerinde durulmaktadır. Yapılan bu araştırmaların bir kısmında beden eğitimi ve spor ile ilgili tutum ölçekleri kullanılırken, bir kısmında ise önceden faydalanılmış tutum ölçekleri değişik özellik ve yaşa sahip öğrenciler üzerinde kullanılarak beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spora karşı olumlu bir tutum edinen öğrenciler, etkinliklere katılmakta arzulu ve istekli olurken beden eğitimi ve spora karşı olumsuz bir tutum edinen öğrencilerinse bu etkinliklere gönülsüz ve isteksiz katılım sağladığı görülmüştür. Olumsuz tutum edinen öğrencilerin ileriki yaşlarda da fiziksel etkinliklere karşı olumsuz tutumlar sergileyebildikleri söz konusu olabilmektedir (Chung ve Philips, 2002).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen; bir konuda veya olayla ilgili katılımcıların ilgi, beceri, yetenek ve tutumlarının tespit edildiği tarama (survey) modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Deneyssel olmayan araştırmaların birçok türü olmasına rağmen en bilineni tarama türüdür (Tabachnick ve Fidell, 2015). Genel tarama modelleri, birden fazla elemanı içinde barındıran evren hakkında genel bir kanıya ulaşmak gayesi ile evreni temsil eden evrenden alınacak bir grup, örnek veya örneklem ile yapılan tarama modelleridir (Karasar, 2003).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Düzce ilinin merkez ilçesi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklem grubunu ise 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Düzce ili merkez ilçesinde bulunan 14 ortaokulun farklı kademelerinde öğrenim gören ve basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile (Büyüköztürk vd., 2012) belirlenen 416'sı kız, 384'ü erkek olmak üzere toplam 800 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmaya başlamadan önce Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulundan 26.05.2021 tarih ve 147 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerini elde etmek için uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Kişisel Bilgi Formu” ile katılımcıların BES dersine karşı tutumlarını belirleyebilmek amacıyla Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilmiş olan “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Uzman görüşü ile hazırlanan kişisel bilgi formunda yer alan sorularla bu çalışmaya katılım sağlayan öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, düzenli olarak spor yapma, okulunda yeterli spor malzemesi olma, okulunda spor salonu olma durumları hakkında bilgi elde edilmesi amaçlanmıştır.

3.3.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BEDTÖ)

Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen 35 maddeli ölçek kullanılmıştır. İlgili ölçeğin 11 maddesi ters yönde puanlanmaktadır (3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35). 5’li likert tipinde olan ölçeğin seçenekleri “(1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum” şeklindedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 35, en yüksek puan ise 175’tir. Buna göre; ölçekten alınan toplam puan arttıkça BES dersine ilişkin tutum düzeyi de artmaktadır (Güllü ve Güçlü, 2009).

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında katılımcılar tarafından doldurulan anketler değerlendirilerek tamamı geçerli olan formlar elektronik ortama aktarılıp verilerin analizi için kodlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen istatistiksel analizler, bir istatistik paket programı yardımıyla ortaya konulmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistikler; bağımsız değişkenler ile BES dersi tutum düzeyi arasındaki farklılaşmayı belirlemek için ise Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Sonuçlar da $p < .05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir (Bursal, 2019; Büyüköztürk vd., 2012).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin yaş, cinsiyet, düzenli olarak spor yapma durumu, öğrenim gördükleri okullarda yeterli spor malzemesi ve spor salonu bulunma durumları ile BES dersine yönelik tutumları arasındaki farklılaşmanın incelendiği analizlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmanın Bağımsız Değişkenlerinin Dağılımları

Değişken	Kategori	Frekans f	Yüzde %
Cinsiyet	Kız	416	52.0
	Erkek	384	48.0
Sınıf Düzeyi	5. sınıf	251	31.4
	6. sınıf	186	23.3
	7. sınıf	176	22.0
	8. sınıf	187	23.3
Düzenli Olarak Spor Yapma Durumu	Evet	339	42.4
	Hayır	461	57.6
Okulda Spor Malzemesi Yeterli Mi?	Evet	580	72.5
	Hayır	220	27.5
Okulda Spor Salonu Mevcut Mu?	Evet	398	49.8
	Hayır	402	50.2

Çalışmaya ait bağımsız değişkenlerin dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir. Buna göre, kız öğrencilerin az oranla fazla olduğu (%52,0) örneklem grubunun büyük çoğunluğu 5.sınıf düzeyinde eğitim görmektedir. %57,6'lık oranla düzenli olarak spor yaptıklarını belirten bu öğrenciler çok büyük oranda öğrenim gördükleri okullarında yeteri kadar spor malzemesi olmadığını (%27,5) ve eşit oranda (%50,2) spor salonu bulunduğunu beyan etmişlerdir.

Tablo 4. Normallik Dağılım Testi Sonucu

Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum Puanları		
	N	Standart Hata
Ortalama	146,3	,536
Orta Değer (Medyan)	146,0	-
Tepe Değeri	175,0	-
Standart Hata	15,18	-
En Düşük	114,0	-
En Yüksek	175,0	-
Skewness	,064	,086
Kurtosis	-,922	,173

Verilerin normallik dağılım test sonuçları incelendiğinde çarpıklık ve basıklık değerleri **-1.0 ~ +1.0** (Hair, Black, Babin, Anderson ve Tatham, 2013); **-1.5 ~ +1.5** (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve **-2.0 ~ +2.0** (George ve Mallery, 2010) aralığında olduğundan, veri setinin normal bir dağılım şeklinde olduğu saptanmıştır. Bu sebeple, çalışmanın istatistiksel analizlerinde Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) parametrik testleri uygulanmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların BES Dersine İlişkin Tutumları ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
BESDYT	Kız	416	142.65	22.791	.991	.322
	Erkek	384	141.10	24.100		

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin cinsiyetleri ile BES dersine ilişkin tutumları arasında herhangi bir anlamlı farklılaşma olmadığı ve her iki cinsiyetteki öğrencilerin puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların BES Dersine İlişkin Tutumları ile Sınıf Düzeyleri Arasında Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	X	Ss	F	p
BESDYT	5.Sınıf	251	144.29	23.29	2.313	.075
	6.Sınıf	186	142.60	21.29		
	7.Sınıf	176	141.19	21.69		
	8.Sınıf	187	138.49	26.72		

Yapılan ANOVA testi sonuçları öğrencilerin sınıf düzeyleri ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını işaret etmektedir. Diğer taraftan, öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça ölçekten alınan puanların düştüğü elde edilen bir diğer sonuçtur.

Tablo 7. Katılımcıların BES Dersine İlişkin Tutumları ile Düzenli Olarak Spor Yapma Durumları Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Düzenli Olarak Spor Yapıyor Musunuz?	N	X	Ss	t	p
BESDYT						
	Evet	339	146.75	22.011	5.148	.000
	Hayır	461	138.26	23.802		

Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin spor yapma durumları ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu; düzenli olarak spor yapan öğrencilerin BES dersine yönelik tutum düzeylerinin diğer gruba göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların BES Dersine İlişkin Tutumları ile Okullarındaki Spor Malzemesi Yeterliliği Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Malzeme Yeterli Mi?	N	X	Ss	t	p
BESDYT	Evet	580	144,67	21,749	5.626	.00
	Hayır	220	134,43	25,991		

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarda spor malzemesi yeterliliği ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu; okullarında yeterli şekilde spor malzemesi bulunan öğrencilerin BES dersine yönelik tutum düzeylerinin diğer gruba göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların BES Dersine İlişkin Tutumları ile Okullarında Spor Salonu Olma Durumu Arasında Yapılan Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Spor Salonu Mevcut Mu?	N	X	Ss	t	p
BESDYT	Evet	398	141.0	23.482	-1.036	.300
	Hayır	402	142.7	23.372		

Çalışmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin okullarında spor salonu olma durumu ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Bu kategoride her iki grubun puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu sonucu da görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Düzce ili merkez ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin BES dersine karşı tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, düzenli olarak spor yapma, okulunda yeterli spor malzemesi olma ve okulunda spor salonu olma değişkenlerine göre anlamlı fark gösterip göstermediği incelemek için yapmış olduğumuz çalışmanın tartışması tablo sırasına göre aşağıda verilmiştir.

Katılım sağlayan öğrencilerin BES dersine karşı tutum seviyeleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Araştırmamız sonrasında araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumları ile cinsiyetleri arasında herhangi bir anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.

Literatür taramasında, çalışmamızın bu sonucuyla örtüşen birçok araştırmaya rastlanmıştır. Kılıç ve Çimen (2018), ‘Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin BES Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi’ adlı çalışmada kız ve erkek öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Güllü, Cengiz, Öztaşyonar ve Kaplan (2016), yapmış oldukları ‘ortaokul öğrencilerinin BES dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi’ adındaki çalışmada ortaokul öğrencilerinin tutumlarında cinsiyet değişkinine göre anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır. Keskin (2015) tarafından Sakarya ilinde gerçekleştirilen yüksek lisans tezinde de ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlılık göstermediğini raporlamıştır. Şimşek (2019), yüksek lisans çalışması sonrasında, ortaokul öğrencileri ile yapmış olduğu BES dersine karşı tutum incelemesinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farka rastlamamıştır. Yine Sıral (2020) tarafından ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada BES dersine karşı tutumların cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık

göstermediği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar çalışmamız sonrasında elde edilen sonuçlar ile örtüşmektedir.

Ancak konu ile ilgili yapılan literatür taraması sonucunda cinsiyet değişkenine göre BES dersine karşı öğrenci tutumlarında anlamlı farklılaşmanın olduğu çalışmalarda tespit edilmiştir. Işlıcık (2017), yüksek lisans tezinde Ankara ilindeki imam hatip ortaokulu ve normal ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin BES dersine karşı tutumlarını incelemiş ve erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucunu tespit etmiştir. Tanrıverdi (2016) tarafından yapılan araştırmada, Van ilindeki ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarında cinsiyetlerine göre erkekler lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna varmıştır. Benzer şekilde, Cengiz, Kılıç ve Soylu (2018), yapmış oldukları araştırmada ortaokullarda öğrenim gören erkeklerin kızlara göre BES dersine karşı tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Katılım sağlayan öğrencilerin BES dersine karşı tutumları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Yapılan istatistiksel analiz sonrasında araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ancak bu kategoride, sınıf düzeyleri arttıkça BES dersine ilişkin tutum puan ortalamasının azaldığı elde edilen bir diğer sonuçtur. Bu sonuca göre, öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça sonraki akademik eğitim düzeyinde fen bilimleri, matematik gibi derslere olan ilginin ve önemin artması gerektiği algısı BES dersine karşı tutumun azalmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Literatür taramasında, çalışmamızın bu sonucuyla bağdaşan birçok araştırmaya rastlanmıştır. Sivrikaya ve Kılıçık (2018), ‘farklı illerdeki ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının ölçülmesi’ adlı çalışmasında öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Yıldız ve Özbek (2018) de ilköğretim öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonrasında, öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumlarında sınıf düzeyleri değişkenine göre anlamlı olmadığını raporlamıştır.

Karaman (2019) tarafından Erzurum ilinde gerçekleştirilen çalışmada da ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Çolak (2020) tarafından yapılan yüksek

lisans tezinde de Bayburt ilinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar çalışmamız sonrasında elde edilen sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Ancak konu ile ilgili yapılan literatür taraması sonucunda sınıf düzeyi değişkenine göre BES dersine karşı öğrenci tutumlarında anlamlı farklılaşmanın olduğu çalışmalarda tespit edilmiştir. Sivrikaya ve Kılçık (2017) tarafından Düzce ilindeki ortaokullarda gerçekleştirilen çalışmada, ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olduğunu tespit etmiştir ve 7. sınıf öğrencilerinin, 6. sınıf öğrencilerine göre tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erden ve Özmutlu (2017) tarafından yapılan araştırmada, Kars ilindeki ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu bir tutum sergilediğini tespit etmiştir. Başka bir araştırma olan Yapıcı (2019), yüksek lisans çalışması sonrasında da anlamlı farklılığa rastlamıştır. Bitlis ili Hizan ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutumları sınıf düzeyine göre tetkik edildiğinde; 7. Sınıf öğrencilerinin 8. Sınıf öğrencilerine göre tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Katılım sağlayan öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumları ile düzenli olarak spor yapma durumları arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Bu kategoride, düzenli bir biçimde spor yapan öğrencilerin lehine, BES dersine yönelik tutum ile spor yapma durumu arasında anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç ışığında, sporun bireye fiziksel, ruhsal, zihinsel ve psikomotor anlamda fayda sağladığı gerçeğini deneyimlemenin, öğrencilerin BES dersine ilişkin olumlu tutum beslemelerine neden olabileceği düşünülmektedir.

Literatür taramasında, çalışmamızın bu sonucunu destekler nitelikte birçok araştırmaya rastlanmıştır. Zengin (2013), yüksek lisans çalışması sonrasında, ortaokullarda okuyan öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumları ile düzenli olarak spor yapma durumu arasında düzenli olarak spor yapan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Hazar (2019) da ortaöğretim öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonrasında, düzenli olarak spor yapan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılaşma olduğunu raporlamıştır. Benzer şekilde, Aras (2019) tarafından Van ilinde

gerçekleştirilen çalışmada, düzenli olarak spor yapan öğrencilerin BES dersine karşı tutum puanlarının ortalamalarının daha fazla olduğu bulgulanmıştır. Atik (2020) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde de ortaöğretim öğrencilerinin BES dersine karşı tutumlarının düzenli olarak spor yapanlar lehine anlamlı şekilde farklılaştığı bulgulanmıştır. Başka bir yüksek lisans tezi çalışmasında Korkmaz (2020), devlet okullarında öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin BES dersine karşı tutumlarının düzenli olarak spor yapma değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığını ve bu farklılaşmanın spor yapan öğrenciler lehine olduğunu belirtmiştir. Yine, araştırma sonuçlarımız Kangalgil, Hünük ve Demirhan (2004) ve Güllü (2007)'nün çalışmaları sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir.

Ancak çalışmamız sonrası elde edilen sonuçlarla bağdaşan birçok çalışmaya rastlanılmış olmasına rağmen yapılan alanyazın incelemesinde bu sonuçlarımız ile çelişen sonuçlara rastlanılmamıştır.

Katılım sağlayan öğrencilerin BES dersine karşı tutum seviyeleri ile okulunda yeterli spor malzemesi olma durumları arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Araştırmamız sonrasında, öğrenim gördükleri okullarda yeterli düzeyde malzeme bulunan öğrenciler lehine, okulunda yeterli spor malzemesi olma durumu ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucu elde edilmiştir. Buna göre, yaparak-yaşayarak öğrenmenin ve somut materyallerin kullanımının oldukça önemli olduğu BES dersinde okullarda yeterli ekipman ve malzemenin varlığının öğrencilerin BES dersine karşı tutumlarını etkileyebileceği söylenebilir.

Literatür taramasında, çalışmamızın bu sonucuyla paralellik gösteren az sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Keskin (2015), ortaokul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonucunda, öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumlarını okulunda yeterli spor malzemesi olma durumuna göre değerlendirmiş ve okulunda spor malzemesi olan öğrenciler lehine tutumlarını anlamlı bulmuştur. Bal (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada BES derslerinde yeterli malzeme ve araç-gereç olmaması öğrencilerin BES dersine karşı tutumlarını etkilediğini ve aynı zamanda BES dersinin işlenmesinde çeşitli sorunlara yol açtığını dile getirmiştir. Ayrıca Erhan ve Tamer (2009), eğitim ortamlarında derse ait araç-gereçlerin dersin amacına ulaşmasında çok değerli

olduğunu belirtmiştir. Bu değerin bilhassa BES dersinin amacına ulaşmasında daha fazla önemlidir. Okulların zengin bir BES malzemelerine sahip olmaları öğrencilerin derse karşı tutumlarını pozitif anlamda etkilemektedir. Bununla birlikte yeterli araç-gerece sahip olmak BES dersinin daha çok zevkli geçmesini ve kazanımlara daha hızlı ulaşılabilmesine olanak sağlamaktadır. Ülkemizde organize edilen okul sporları müsabakalarında da finale yükselen takım ve sporcuların okullarında genellikle yeterince spor malzemesine sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar çalışmamız sonrasında elde edilen sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Ancak çalışmamız sonrası elde edilen sonuçlarla paralellik gösteren az da olsa çalışmaya rastlanılmış olmasına rağmen yapılan alanyazın incelemesinde bu sonuçlarımız ile çelişen sonuçlara rastlanılmamıştır. Bu değişken ile ilgili çok sayıda çalışmanın da olmadığı tespit edilmiştir.

Katılım sağlayan öğrencilerin BES dersine ilişkin tutum düzeyleri ile okulunda spor salonu olma durumları arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Yapılan istatistiksel analiz sonrasında araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin okulunda spor salonu olma durumu ile BES dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Literatür taramasında, çalışmamızın bu sonucuyla benzeşen araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Ancak yapılan çalışmalardaki sonuçlar yapmış olduğumuz çalışmanın sonucuna göre farklılıklar göstermektedir. Kimi çalışmalar okulunda spor salonu olan öğrenciler lehine anlamlı olduğunu bulurken kimi çalışmalarsa okulunda spor salonu olmayan öğrenciler lehine anlamlı sonuçlara ulaşmıştır. Örneğin; Aras (2019), yapmış olduğu yüksek lisans tezinde, farklı türdeki ortaöğretim okullarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin BES dersine karşı tutumlarının okulunda spor salonu olma durumuna göre değerlendirmiş ve okulunda spor salonu olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Atık (2020) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans çalışmasında, ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin okullarında spor salonu olma durumuna göre BES dersine karşı tutumlarını incelemiş ve okulunda spor salonu olmayan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

5.2. Sonuç

Sonuç olarak bu çalışmanın örneklem grubunu oluşturan ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin,

1. Cinsiyetleri ile BES dersine karşı tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur. Ayrıca her iki cinsiyetteki öğrencilerin puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu da tespit edilmiştir.
2. Sınıf düzeyleri ile BES dersine karşı tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur. Diğer taraftan, öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça ölçekten alınan puanların düştüğü elde edilen bir diğer sonuçtur.
3. Düzenli olarak spor yapma durumu ile BES dersine karşı tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma vardır. Bu sonuca göre, düzenli olarak spor yapan öğrencilerin BES dersine karşı tutum düzeyleri düzenli olarak spor yapmayan öğrencilere nazaran daha yüksektir.
4. Okulunda yeterli spor malzemesi olma durumu ile BES dersine karşı tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma vardır. Bu sonuca göre, okulunda yeterli spor malzemesi olan öğrencilerin BES dersine karşı tutum düzeyleri okulunda yeterli spor malzemesi olmayan öğrencilere nazaran daha yüksektir.
5. Okulunda spor salonu olma durumu ile BES dersine karşı tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur. Ayrıca bu kategoride her iki grubun puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu sonucu da görülmektedir.

5.3. Öneriler

1. Bu araştırma Düzce ili merkez ilçesinde bulunan 14 ortaokul öğrencisi dâhil edilerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın farklı illerde, eğitim kademesinde ve kültürlerde gerçekleştirilmesinin evren ve örneklem anlamında konuya perspektif kazandıracağı,
2. Bu çalışmada kullanılan bağımsız değişkenler dışında farklı değişkenlerin ele alınarak öğrencilerin BES dersine ilişkin tutumlarının incelemesinin literatüre bilgi birikim anlamında katkılar sunacağı,

3. Beden eğitimi dersi tutum envanterinin zamana bağlı değişimini incelemek adına boylamsal veya sıralı çalışmaların yapılmasının bir çeşitlilik sağlayabileceği,
4. Ortaokul öğrencilerinin BES dersine karşı tutum düzeylerini artırabilmek adına okullardaki fiziki şartların iyileştirilmesinin fayda sağlayacağı,
5. BES dersi özelinde kazanım ve programların öğrencilerin istek ve ihtiyaçları esas alınarak hazırlanmasının önem arz ettiği,
6. BES dersinin bireysel ve toplumsal etkileri düşünüldüğünde, özellikle fırsat eşitliğinin sağlanması ve kırsal-kent ayrımının ortadan kaldırılması amacıyla, merkez ilçelerde ve köylerde öğrenim gören öğrencilerin çeşitli etkinliklerde bir araya getirilmesinin sosyokültürel anlamda katkı sağlayacağı,
7. Öğrencilerin, ebeveynlerin ve idarecilerin BES dersinin önemini kavrayabilmesi ve bu derse olan ‘boş ders’ algısının giderilmesine katkı sağlamak için seminer, panel veya konferans gibi bilimsel içerikli etkinliklerin düzenlenmesinin fayda sağlayacağı,
8. BES öğretmenleri dışında farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin de bu derse ilişkin tutumlarının incelemesinin önemli bir çaba olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ada, Ş., Küçükali, R. (2016). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akın, A. (2013). Güncel Psikolojik Kavramlar 2: Benlik. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları*, 3(1), s. 224.
- Akkoyunlu, Y. (1996). Beden Eğitimi ve Spor. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s.81.
- Alparslan, S. (2008). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Aracı, H. (1999). *Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Bağırın Yayınevi.
- Aracı, H. (2000). *Öğretmenler ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Bağırın Yayıncılık.
- Aracı, H. (2006). *Lise Beden Eğitimi Ders Programları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aras, L. (2019). *Farklı Türdeki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Van İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Arslan, Y., Altay, F. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Ders Programı ve Ders Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), s.63-79.
- Arslantürk, Z., Amman, T. (1999). *Sosyoloji, Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, Teoriler*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

- Atik, G. (2020). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Ve Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Kırıkkale İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Bal, E. (2010). *İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Dersinin Yapılmasında Karşılaşılan Yetersizliklerin Giderilmesinde Yönetici ve Öğretmenlerin Rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Balyan, M., Yerlikaya Balyan, K., Kiremitçi, O. (2012). Farklı Sportif Etkinliklerin İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum, Sosyal Beceri ve Özyeterlik Düzeylerine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), s.196-201.
- Barut, B., Siyasal Reklamcılık Özelinde Siyasal Tutumların Oluşma Süreci. Erişim Tarihi: 20 Nisan 2021, Erişim Adresi: <http://www.firatu.com>.
- Başar, E. (2007). *Türkiye’deki Eğitimin Tarihsel Gelişimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Başer, S. A. (2009). *Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Dersle Karşı Olan Tutumlarına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Baysal, A. C. (1981). *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar*. İstanbul: Yalçın Ofset Matbaası.
- Binbaşoğlu, C. (1995). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.
- Bompa, T. O. (1998). *Antrenman Kuramı ve Yöntemi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Broadmann, D. (1984). *Sportunterricht und Schulsport*, Klinkhardt.
- Bucher, A. C. (1983). *Foundations of Physical Education & Sport*. London: The C.V. Mosby Company. s.13.
- Bursal, M. (2019). *SPSS ile Temel Veri Analizleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, G. (2002). *Kişilik Gelişimi, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cengiz, Ö., Kılıç, M. A., Soylu, Y. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 144.
- Ceylan, R. (2008). *İlköğretimde Beden Eğitimi Dersinin, Takiben Yapılan Diğer Derslerde Öğrencilerin Başarıları Üzerindeki Etkisinin Araştırılması (Kütahya İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Chung, M., Philips, D.A., "Attitude Toward Physical Education and Leisure- Time Exercise in High School Students", *Physical Educator*, 59 (3), s:126-139.
- Çalgın, E. R. (2003). *Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mevcut Durumlarının Değerlendirilmesi ve Mesleki Sorunlarının Tespiti*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Çolak, G. (2020). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bayburt İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Çöndü, A. (1999). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dauer, V.P., Pangrazi, R. P. (1975). *Dynamic Physical Education For Elementary School Children*. (Fifth Edition). Minnesota: *Burgess Publishing Company*. s:2.

Demirci, A. (2018). Spor yapmanın öğrenme ve zihinsel gelişim üzerindeki etkileri. Erişim Adresi:

<http://www.egitimderehberlikdergisi.com/2018/03/21/sporyapmanin-ogrenme-ve-zihinsel-gelisim-uzerindeki-etkileri/>, Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2021.

Demirel, Ö. (2005). *Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Ö., Kaya, Z. (2007). *Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirhan G, Altay F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği 2, *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), s.12.

Doğar, Y. (1994). *Türk Spor Yönetiminde Merkezileşme Eğilimleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Erden, C., Özmutlu, İ. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği), *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s.419.

Erden, M. (2012). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Erhan, S. E., Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu Bölgesi İlköğretim Ve Ortaöğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi İçin Gereken Tesis Araç-Gereç Durumları İle Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s.57-66.

Erkal, E. M., Güven, Ö., Ayan, D. (1998). *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Der Yayınları.

Fidan, N., Erden, M. (1987). *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkım Yayınevi.

George, D., Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 Update (10th ed.) Boston, Pearson.

Gökdoğan, Ö. (2011). *Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitimin Önemi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., Kaplan, B., (2016). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği), *Spor Bilimleri Dergisi*, s.52-53.
- Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Güllü, M., Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 139- 143.
- Güllü, M., Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. s:138–151.
- Günsel, A. M. (2004). *İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*: Pearson Education Limited.
- Harmandar, İ. H. (2004). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Nobel Akademik Yayınları, s:90-1.
- Hassandra, M., Goudas, M., Chroni, S. (2003). Examining Factors Associated With Intrinsic Motivation In Physical Education: A Qualitative Approach. *Psychology of Sport And Exercise*, 4(3), 211-223.
- Hazar, G. (2019). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Heper, E. (2012). *Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi*. *Spor Bilimlerine Giriş*. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Hogg, M., A., Vaughan. G., M. (2006). *Sosyal Psikoloji*. (Çev.: Yıldız İ., Gelmez A.) Ankara: Utopya Yayınevi.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Programı, Erişim Adresi:

<https://mufredat.meb.gov.tr/dosyalar/2018120201950145-beden%20egitimi%20ve%20spor%20ogretim%20program%202018.pdf>. Erişim Tarihi: 1 Mart 2021.

Milli Eğitimi Temel Kanunu, Erişim Adresi:

https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf. Erişim Tarihi: 18 Mart 2021.

Türk Dil Kurumu, Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 10 Mart 2021.

Haftalık Ders Çizelgeleri: Erişim Adresi: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/dosya/6>, Erişim Tarihi: 1 Nisan 2021.

Hünük, D. (2006). *Ankara İli Merkez İlçesindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Katılımları Açısından Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Islık, T. (2017). *İmam Hatip Okulları ile Normal Okullarda Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Ankara İl Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

İmamoğlu, C. (2011). *Aktif Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.

İnceoğlu, M. (1993). *Tutum Algı İletişim*. Verso Yayıncılık, 1, s. 17.

İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.

İrez, S. G. (2012). *Fiziksel Etkinlik Kartları Uygulamasının İlköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerindeki Fiziksel Aktivite Düzeyleri Ders İçerikleri ve Öğretmen Davranışları Üzerine Etkisi*. (Doktora Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Jewett, T. O. (1996). "And They Is Us": Gender Issues in the Instruction of Science. ERIC.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. Evrim Yayınevi, 10(1), s:102-3.

Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. (2004). Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Beden Eğitime İlişkin Tutumları. (Sözel Bildiri) 10. Ichper. Sd ve 8.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya.

Karaman, E. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum İl Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.

Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 12(1), s.81.

Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Sakarya İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Keskin, V. (2006). *Çocuklarını Spora Yönlendiren Anne ve Babaların Beklentileri*. (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Kılıç, T., Çimen, P. N. (2018). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, s.10.

Kızılkaya, A. (2009). *Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin Üniversitesi, Mersin.

Koçak, E. (2002). *Erzurum İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Korkmaz, R. (2020). *Devlet Okullarında Öğrenim Gören Suriyeli Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat.
- Kuş, A. (1993). İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spora Bakış Zihniyetinin Değişmesi Gerekliliğinin Önemi. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu. Manisa.
- Lumpkin A, 2005. Introduction to physical education, exercise science, and sport studies (6th Ed), New York McGraw-Hill.
- Marzano, R.J., Pickering, D., McTighe, J., (1994). Assessing Students Outcomes: Performance Assessment Using The Dimension Of Learning Model, Association for Supervision and Curriculum Development. Alexandria, Virginia.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2011). *İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri*.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye Giriş*. (H. Arıcı ve O Aydın, çev.). (14. baskı). Ankara: Meteksan AŞ.
- Odabaşı, Y. (2017). *Post Modern Pazarlama*, İstanbul: MediaCat Kitapları.
- Oruç, M. (1993). *İlköğretim Okulu II. Kademe Öğrencilerinin Fen Tutumları İle Fen Başarıları Arasındaki İlişki*. (Bilim Uzmanlığı Tezi), Fen Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özbaydar, S. (1983). *İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Özer, D., Aktop, A. (2003). İlköğretim Öğrencileri için Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. *Spor Bilimleri Dergisi*. 14 (2), s.67-82.
- Özmen, H., Ekiz, D. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, Ü. (1983). *Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi*. Eskişehir: Kaya Yayıncılık.

- Öztürk Y. E. (2005). *Tutumlar ve Ölçüm Yöntemleri*. Konya.
- Özyalvaç, N. T. (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Sakallı, N. (2001). *Sosyal Etkiler*. Ankara: İmge Yayın Dağıtım.
- Sarpkaya, R. (2016). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Silverman, S., Scrabis, K. A. A. (2004). Review of research on instructional theory in physical education 2002-2003. *International Journal of Physical Education*.
- Singer, R. N., Dick, W. (1974). *Teaching Physical Education, A Systems Approach*. Boston: Houghton Mifflin Company. s:6.
- Sıral, C. (2020). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları ile Akademik Başarı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Sivrikaya, Ö., Kılçık, M. (2018). Farklı İllerdeki Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Ölçülmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*. 9(3), s.166.
- Sivrikaya, Ö., Kılçık, M. (2017) İlköğretim Okulları 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Düzce Örneği), *Celal Bayar Üniversitesi Beden. Eğitimi Spor Bil Dergisi*, 1, s.6.
- Spencer, M. B. (1982). *Personal And Group Identity of Black Children: An Alternative Synthesis*. Genetic Psychology Monographs.
- Spencer, M.B. (1985). Cultural cognition and social cognition as identity correlates of Black children's personal-social development. In M.B. Spencer, G.K. Brookins, & W.R. Allen (Eds.), *Beginnings: The social and affective development of black children* (pp. 215-230). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

- Sunay, H. (2002). Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 263-64.
- Şenduran F, Amman M T. (2006). Sporcu Olan ve Sporcu Olmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Yaklaşımları. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
- Şimşek, Ş. E. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.) Pearson, Boston.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2015). *Using multivariate statistics*. (Çev. M. Baloglu). Ankara: Nobel.
- Tamer, K. (1987). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tamer, K., Pulur, A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık.
- Tanilli, S. (1988). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?* Ankara: Amaç Yayıncılık.
- Tanrıverdi, İ. (2016). *Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine ilişkin Tutumlarının Karşılaştırılması' (Van İl Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., Kılıcıgil, E. (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (4), s.139- 147.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tekarslan, E., Baysal, C., Kılınç, T., Şencan, H. (1989), *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

- Tezcan, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Zirve Ofset.
- Türkmen, M., Varol, R. (2017). İmam Hatip Ortaokullarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması (Bartın İl Örneği), *Electronic Turkish Studies*, 12(25), s.755.
- Tutar, H. (2016). *Sosyal Psikoloji, Kavramlar ve Kuramlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ulusoy, A. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim Psikolojisi Birey ve Öğrenme*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Ünlü, H., Aydos, L. (2007). Öğretmen Görüşlerine Göre; Beden Eğitimi Derslerinde Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tercih Ettikleri Öğretim Yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), s.71-81.
- Yağcı, G. (2012). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Yalçın, K. Y., Kazak, Ö. O. (2019). *Beden Eğitimi ve Spor Tarihi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yaldız, A. S. (2018). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (1), s.77.
- Yamaner, F. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Yanık, M., Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1(1), s.9-19.
- Yapıcı, A. Y. (2019). *Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Yavaş, M., İlhan, A. (1996). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Bursa: Melisa Matbaacılık.

Zengin, S. (2013). *Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri İle Benlik Saygılarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Zorba, E. (2006). *Yaşam Boyu Spor*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

